

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังที่เป็นอาหารในภาคกลางของประเทศไทย จำแนกสัตว์ที่พบได้ออกเป็น 5 จำพวก 48 ครอบครัว 155 ชนิด ดังนี้

1. จำพวกแมงกะพรุน (Phylum Coelenterata) พบ 1 ครอบครัวคือ ครอบครัวแมงกะพรุนหนัง (Family Rhizostomidae) มี 1 ชนิด

ได้แก่ Rhopilema hispidum

2. จำพวกหอยปากเปิด (Phylum Brachiopoda) พบ 1 ครอบครัวคือ ครอบครัวหอยปากเปิด (Family Lingulidae) มี 1 ชนิดได้แก่

Lingula unguis

3. จำพวกหอยและหมีก (Phylum Mollusca) พบ 23 ครอบครัวคือ ครอบครัวหอยไซ่ง (Family Ampullariidae) มี 5 ชนิดได้แก่

Pila ampullacea, P. pesmei, P. gracilis, P. scutata, P. polita

ครอบครัวหอยขม (Family Viviparidae) มี 7 ชนิดได้แก่

Filopaludina (Siamopaludina) martensi martensi, F.(S.) martensi

combojdjensis, F. (Filopaludina) sumatrensis polygramma, F.(F.)

sumatrensis speciosa, Trochotaia trochoides, Mekongia swainsoni

swainsoni, M. swainsoni braueri

ครอบครัวหอยหอม (Family Cyclophoridae) มี 1 ชนิดได้แก่

Cyclophorus siamensis

ครอบครัวหอยขม (Family Bithyniidae) มี 1 ชนิดได้แก่

Bithynia sp.

ครอบครัวหอยตุ๊กแก (Family Buccinidae) มี 1 ชนิดได้แก่

Babylonia spirata

ครอบครัวหอยตะกายหรือหอยพระจันทร์ (Family Naticidae)

พบ 1 ชนิดได้แก่ Natica maculosa

ครอบครัวหอยลำไยหรือจิ้งโง่ (Family Haminoeidae) มี 1 ชนิด

ไคแก่ Haminoea tenera

ครอบครัวหอยทากยักษ์ (Family Achatinidae) มี 1 ชนิดไคแก่

Achatina fulica

ครอบครัวหอยกามน้ำจืด (Family Amblemidae) มี 19 ชนิดไคแก่

Pilsbryocoenoha exilis exilis, P. exilis compressa, Pseudodon
inocularis callifer, P. inocularis cumingi, P. cambodjensis
cambodjensis, P. vondembuchianus illipticus, Hyriopsis (Hyriopsis)
bialatus, H.(H.) delaporti, H. (Limnoscapha) desowitzi, H. (L.)
myersiana, Chamberlainia hainesiana, Scabies crispata, Ensidens
ingallsianus ingallsianus, Uniandra contradens ascia, U. contradens
tumidul, U. contradens rustica, Physunio superbus, P. eximius,
P. inornatus

ครอบครัวหอยขวาน (Family Corbiculidae) มี 13 ชนิดไคแก่

Corbicula lydigiana, C. bocourti, C. lamarckiana, C. cyreniformis,
C. moreletina, C. baudoni, C. virescens, C. solidula, C. fluminea,
C. blandiana, C. sp.1, C. sp.2, C. sp.3

ครอบครัวหอยแครง (Family Arcidae) มี 3 ชนิดไคแก่

Anadara granosa, A. satowi, A. sp.

ครอบครัวหอยแมลงภู (Family Mytilidae) มี 2 ชนิดไคแก่

Perna viridis, Musculus senhousia

ครอบครัวหอยจอม (Family Pinnidae) มี 2 ชนิดได้แก่

Atrina pectinata, Pinna bicolor

ครอบครัวหอยพิค (Family Pectinidae) มี 1 ชนิดได้แก่

Amuseum pluronectus

ครอบครัวหอยนางรม (Family Ostreidae) มี 2 ชนิดได้แก่

Crassostrea commercialis, C. lugubris

ครอบครัวหอยหลอด (Family Solenidae) มี 2 ชนิดได้แก่

Solen regularis, S. vitreus

ครอบครัวหอยมีคโจน (Family Cultellidae) มี 1 ชนิดได้แก่

Cultellus lacteus

ครอบครัวหอยเสียบ (Family Donacidae) มี 1 ชนิดได้แก่

Donax faba

ครอบครัวหอยลาย (Family Veneridae) มี 1 ชนิดได้แก่

Paphia undulata

ครอบครัวหอยพิม (Family Pholalidae) มี 1 ชนิดได้แก่

Pholas orientalis

ครอบครัวหมึกกระดอง (Family Sepiidae) มี 5 ชนิดได้แก่

Sepia pharaonis, S. aculeata, S. recurvirostra, S. brevimana,

Sepiella inermis

ครอบครัวหมึกกล้วย (Family Loligolidae) มี 4 ชนิดได้แก่

Loligo formosana, L. duvaucelii, L. tagoi, Sepioteuthis

lessoniana

ครอบครัวหมึกยักษ์ (Family Octopodidae) มี 4 ชนิดได้แก่

Octopus membranaceus, O. sp₁, O. sp₂, O. sp₃.

4. จำพวกสัตว์ขาข้อ (Phylum Arthropoda) พบ 23 ครอบครัว คือ

ครอบครัวแมงดาทะเล (Family Xiphosuridae) มี 2 ชนิดได้

แก่ Tachypleus gigas, Carcinoscorpius rotundicauda

ครอบครัวกุ้งทะเล (Family Penaeidae) มี 16 ชนิดได้แก่

Penaeus indicus, P. merguensis, P. semisulcatus, P. latisulcatus,

P. monodon, Metapenaeus ensis, M. brevicornis, M. lysianassa,

M. affinis, Parapenaeopsis hungerfordi, P. probata, P. cornuta,

P. coromandelica, Metapenaeopsis palmensis, M. toloensis,

Trachypenaeus fulvus

ครอบครัวกุ้งก้ามกรามและกุ้งฝอย (Family Palaemonidae) มี

9 ชนิดได้แก่ Macrobrachium rosenbergii, M. lanchesteri, M. yui,

M. sintangense, M. equidens, M. sp., Palaemon styliferus,

Palaemon (palaeander) semmelinkii, Leptocarpus potamicus

ครอบครัวกุ้งกิ้งกัสน้ำจืด (Family Alpheidae) มี 2 ชนิดได้แก่

Alpheus euprosyne, A. rapacida

ครอบครัวกุ้งกระดาน (Family Scyllaridae) มี 1 ชนิด

ได้แก่ Thenus orientalis

ครอบครัวกุ้งมังกร (Family Palinuridae) มี 1 ชนิดได้แก่

Panulirus polyphagus

ครอบครัวกั้งตั๊กแตน (Family Squillidae) มี 5 ชนิดได้แก่

Oratosquilla nepa, O. woodmasoni, O. interrupta, Cloridopsis

immaculata, C. scorpio

ครอบครัวจิ้งจันทะเล (Family Hippidae) มี 1 ชนิดได้แก่

Emerita emeritus

ครอบครัวปูทะเล (Family Portunidae) มี 10 ชนิดได้แก่

Scylla serata, Postunus pelagicus, P. sanguinolentus, P. tweediei,

Chalybdis feriatus, C. natator, C. anisodon, C. affinis, C. hellerii, Podophthalmus vigil

ครอบครัวปูแสม (Family Grapsidae) มี 6 ชนิด ได้แก่
Sesarma mederi, S. singaporensis, S. versicolor, S. sp.,
Varuna litterata, Eriocheir sinensis

ครอบครัวปูนาและปูลำห้วย (Family Parathelphusidae) มี
 4 ชนิด ได้แก่ Somanniathelphusa bangkokensis, S. germani, S. dugasti, Siamthelphusa paviei

ครอบครัวปูน้ำตกและปูแบ่ง (Family Potamidae) มี 3 ชนิด
 ได้แก่ Larnaudia larnaudii, Potamon hispidum, Ranguna siamensis

ครอบครัวตั๊กแตนหนวกสั้น (Family Acrididae) มี 1 ชนิด
 ได้แก่ Fatanga succinata

ครอบครัวจิ้งหรีด (Family Gryllidae) มี 2 ชนิด ได้แก่
Brachytrupes portentosus, Gryllus bimaculatus

ครอบครัวแมลงกระซอน (Family Gryllotalpidae) มี 1 ชนิด
 ได้แก่ Gryllotalpa africana

ครอบครัวแมลงคานา (Family Belostomatidae) มี 1 ชนิด
 ได้แก่ Lethocerus indicus

ครอบครัวแมลงเหนียง (Family Hydropnilidae) มี 1 ชนิด
 ได้แก่ Hydrous cavistanus

ครอบครัวแมลงทับ (Family Burpesidae) มี 1 ชนิด ได้แก่
Sterocera adquisignata

ครอบครัวคว่างหนวคยาว (Family Cerambycidae) มี 1 ชนิด
 ได้แก่ Apriona germari

ครอบครัวผีเสื้อไหม (Family Bombycidae) มี 1 ชนิด ได้แก่
Bombyx mori

ครอบครัวมดแดง (Family Formicidae) มี 1 ชนิดได้แก่

Oecophylla smaragdina

ครอบครัวผึ้งและมิม (Family Apidae) มี 2 ชนิดได้แก่

Apis dorsata, A. florea

ครอบครัวตัวต่อ (Family Vespidae) มี 1 ชนิดได้แก่

Vespa sp.

5. จำพวกปลิงทะเล (Phylum Echinodermata) พบ 1

ครอบครัว คือ

ครอบครัวปลิงทะเล (Family Holothuriidae) มี 2 ชนิด

ได้แก่ Holothuria scabra, H. atra

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการวิเคราะห์หาปริมาณของสารอาหารต่าง ๆ ที่มีในสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังได้แก่ โปรตีน ไขมัน คาร์โบไฮเดรต วิตามิน เกลือแร่ เป็นต้น แล้วเผยแพร่เป็นความรู้แก่ประชาชน เพื่อรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีในท้องถิ่น หรืออาหารราคาถูกแต่มีคุณค่า
2. ส่งเสริมให้มีทัศนคติที่ดีต่ออาหารที่มีประโยชน์สะอาด ราคาถูก หาง่าย แต่ถูกรังเกียจและไม่เป็นที่นิยมรับประทาน เช่น แมลง และปูนา นอกจากจะได้ประโยชน์ทางคุณค่าอาหารโดยตรงแล้ว ยังได้ประโยชน์ทางอ้อมคือช่วยกำจัดศัตรูพืชไปด้วย
3. ในปัจจุบันปริมาณสารพิษในสิ่งแวดล้อม ถึงขั้นอันตรายแก่ชีวิตคนได้ ควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน ใ้คำนึงถึงผลของการรับประทานอาหารที่มีสารเหล่านั้นตกค้างอยู่ เช่น พิษของตะกั่ว ปรอท และยาฆ่าแมลง นอกจากนี้ควรเน้นถึงความสำคัญของการรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ
4. ในการนำสัตว์จากแหล่งธรรมชาติมารับประทาน ควรจะคำนึงถึงการอนุรักษ์ไว้ด้วยเสมอ
5. ควรศึกษาชีววิทยาของสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังที่เป็นอาหาร เพื่อเป็นประโยชน์ในการเพาะเลี้ยง บำรุงพันธุ์ให้มีประสิทธิภาพ
6. สัตว์บางชนิดมีการส่งออกขายต่างประเทศเป็นจำนวนมาก เช่น กุ้ง ปู และหมึก เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ราคาภายในประเทศสูงขึ้น จึงควรลดการส่งออกแต่หันมาขยายตลาดภายในประเทศ
7. สัตว์บางชนิดที่มีอยู่เป็นปริมาณมากในประเทศไทย ควรมีการปรับปรุงการแปรรูปและการเก็บถนอม เพื่อเป็นการช่วยไม่ให้ต้องสั่งสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังที่แปรรูปแล้วจากประเทศอื่น และควรส่งเสริมให้ประชาชนหันมาสนใจ การผลิตอาหารแปรรูปให้มากขึ้น ทั้งมีคุณภาพทัดเทียมกับต่างประเทศ
8. สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังที่เป็นอาหารส่วนมากมักจะอาศัยอยู่ในน้ำ ควร

จะมีมาตรการควบคุมปริมาณการทิ้งสารพิษออกสู่สภาวะแวดล้อม เช่น น้ำเสีย สารพิษ จากโรงงานอุตสาหกรรม ยาฆ่าแมลง และสารเคมีต่าง ๆ ลงสู่แหล่งน้ำ ซึ่งเมื่อมี ปริมาณมากจะมีอิทธิพลต่อชีวิตของสัตว์ที่อาศัยอยู่ เช่นการเกิดโรคระบาด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย